

gamla landið, sum aftur var vunnið. Og henda myndin av »Gjenforeningen« er hon ið goymd verður og best lýsir hesa hátíðarstundina.

Stórar hendingar og nógv broytingar hava verið hesi 35 árin, hann hevur verið kongur. Tveir verðaldarbardagar hava leikað, kongar og keisarar eru fráriknir, og gomul ríki hava fingið nýggjar stýrisskipanir. Í Danmark hava eisini ymsar stjórnir sitið við; men kongur hevur dugað at samarbeiðt við allar hesar ymsku menn, sum hava tað at bera honum, at hann altíð dugdi at laga seg eftir tí, sum var landinum til gagns, hevði gløgt vit og dugdi at meta væl eina ókomna hend- ing. Blóð í útheiminum siga nú, hann er deyður, at hann var hin mest demokratiski kongur í Europa.

Tað, ið mest mundi merkja hansara stýristíð og hann sjálvan við, var Týsklands hersetan av Danmark. Myndirnar av honum, sum komu aftaná, at Danmark varð vordíð frítt aftur, sýndu ein mann, sum var eldur og fallin ovurhonds nógv.

Men ivaleyst var hesin manns- ligi kongurin, sum ikki firnaðist hitt týska her- og yvirvald og við sínum framburði dugdi at stæða og linka eitt tungt harð- ræði, við síni fyrmynd til inni- stongda fólkinum ein sterkur stuðul og eitt álít, sum tey finga styrka av. Henda tíðin ókti tann tokka, fólkið kendi fyri kong- inum.

Føroyingar hava kanska eina heldur forna uppfatan av kongi og kongsnávi. Teirra hugsan um kongar, hevur frá barni av verið merkt av kvæðum, visum og sagnum. Ein kongsmynd sum riður á hesti fyri heri sínum ella stendur á skipi sínum og berst móti fíggjindanum. Tey gomlu hövdu eisini myndina av konginum sum hin stýrandi og ráðandi, og sum hann ið var symbol uppá landið og øllum tí ið landið stóð fyri. Men helst vóru tað tey persónligu evnini hjá einum kongi, tey mettu og hávirdu: dirvi og rættvisi.

Kristian kongur hin X hevur vitjað Føroyar fyra ferðir, og Føroyingar hava fjölmentir fagnað honum. Eisini teir hava kent tokka til kongin, sum var kongur yvir Føroyum, og vírt hansara dæmliðu og litlilátadu framferð. Og við hansara deyð taka teir av fullum huga lut í landasorgini.

Kristian kongur X var borin í heim 26. september 1870 og tók við krúnuni aftan á faðir sín Friðrik hin VIII 14. mei 1912. Hann var giftur við Alex- andrine prinsessu og áttu tey

tveir synir, Frederik og Knud. Frederik, krónprinsur, sum er giftur við Ingrid, prinsessa av Svøríki, var av Knud Kristen- sen, statsministara, kl. 4 mána- dagin frá Kristiansborg sloti lýstur kongur Danmarkar. Har var stór mannfjöld komin saman at lýða á hesa hátíðar- gerð.

Triggjar ferðir rópti ráðharrin: Kong Kristian den X er død, Hans Majestet Kong Frederik den IX lenge leve. Manna- mágvan sang hin danska, svenska og norska fjóðsangi- og hin nýggi kongurin kom fram og helt røðu til fólkið. Hann nevndi tann arv, hann skuldi nú taka eftir faðirin og leit á, at fólkið sýndi honum sama álít, sum tað hevði sýnt faðir- inum. Somuleiðis kom eisini Dronning Ingrid fram og varð fagnað av fólkinum.

Nógv samkensluheilsur vór- du sendar, nú boðini um kongs- ins deyð frættust. Løgtingið í Føroyum hevði eisini sent sína kvøðu undirskrivað lögtings- formanninum. Stóra samkenslu sýndu bróðralondini Svøríki og Noreg. Svenski sendimaðurin í Keypmannahavn, Dardell tosaði minningarorð í danska útvarp- inum. Á sama hátt presidenturin fyri norska Stórtinginum.

Føroyskar skúlabøkur.

Enn er ógvuliga trupult hjá skúlnum at fáa fatur á teimum skúlabókum, ið til skulu vera á føroyskum máli. Spyrst tú í bókabúðunum, so fært tú til svars, at tær eru ikki at fáa. Um bókahandlar royna at spyrja eftir teimum fáa teir einki svar.

Lesibøkur hava verið fáar, og ein triðji partur hevur verið í umbúna í mong Harrans ár, men enn er einki komið. Alt tykist at ganga drúgført í hesum landi, og tað sýnist at versna og ikki batna, og serliga slíkt, ið nertur við andaligt umráði — tá sýnist eingin skundur at tórva. Munnu tað vera prentsmiðjur- nar, ið enn eru ovbyrjaðar? Ella er tað tífar, ið trýtur?

Somuleiðis kann nevast tann harmur, tað er, at hitt yngra liðið hevur ongan lestur á fö- oyskum máli. Vit hava eitt fitt- ligt og gott barnablað, sum børn eru fegin at kanna sær sum sitt egna blað, og so hava vit eitt ungmannablað; men tað er ikki nógv. Ungdóminum dámar at lesa, men tað er alt útlendskur lestur frá fremmindum økjum. Barnabøkur hava vit ongar. Okkurt liggur skrivað í blóðum: Ungu Føroyar og Barnablaði, sum kom út nokur ár. Eisini eru til góðar jólabøkur. Hevði líkindi kunna verið at savna saman okkurt av hesum tilfari og givið tað út sum heilskapad bók.

Ráðharrastevnan í Moskva.

Kemst einki úrslit burtur úr samráðingunum?

Ísurin, sum verið hevur mill- um stórlondini, ið samráðast skulu um at skapa slík víður- skifti í heiminum at tryggjaður verður ein hollur og varandi friður fjóðanna millum, tykist enn ikki at fara og tíðna. Har er so nógv, ið skilir og ikki sýnast menn at vera forir at byggja brúgv tvørtur um tey mótstríðandi evnini.

Nú eru tað friðartreytirnar til Týsklands, og hvussu skip- anin skal verða fyri hesum landi, ið mestan meimbogan geva. Rusland kann ikki ganga við teimum uppskotum, Ameri- ka setir fram, og sum Ongland tekur undir ella roynir at hava eina serstöðu í.

Tað sum liggur undir er hin gamli illtáknin hjá Ruslandi til tey demokratisku Vesturlond, ið sýndu seg sum fíggjindar Rus- lands og russiska stýrisins und- an stórkrignum. Og so tann djúpi og ógangligi ójavni mill- um russiska og amerikanska áskoðan á stýrislag, samfelags- skipan og annars alt, ið nertur við liv og tilveran manna.

Amerika setti longu fram á Parisar-fundinum eitt tilboð um ein fyra-makta-sáttmála undirskrivaður og góðkendur av Amerika, Onglandi, Frankríki og Ruslandi. Í hesum sáttmála skal standa, at hesi stórlond skulu øll plikta seg til at gera so, at Týskland ikki aftur fer undirhands at vápna seg og birtir upp til krigg. Orðaljóðið í hesum sáttmála dámdu tó ikki Russum. Teir vildu hava aðrar treytil at verið settar í.

Summir tíðindamenn seta fram, at Russar vilja hava Amerikanarin úr Europa, tí teir sjálvir vilja hava ræðið har. So vilja teir gera tvi-makta-sáttmál- ar. Men ikki eru líkindi til, at Amerika gevur seg úr europæ- iskum politikki. Teir hava nú tver ferðir noyðst at lagt upp í europæiskt stríð, og nú vilja teir ikki eins og aftaná seinasta verðaldarbardaga fara burtur úr og lata Europa greiða trætu- málini. Amerika er með alla færið úr síni »isolation«. Hon ætlar ikki at sita hendur í favn meðan hini skapa verðaldar- politikkinn.

Tað, sum eisini skapar slíkan ójavna, eru tær stóru skaða- bótur, sum Rusland krevur frá Týsklandi. Rusland var so illa viðfarin av týsku hermaktini, og nú vilja Russar hava týsk ídnaðaramboð og týskt tilfar at byggja landið upp við.

Men hinir, Marshall og Bevin, kunna ikki ganga við teimum krøvum, Molotov setir. Teir

halda, at Týskland lemjast so av hesum bóttum, at ikki verður livandi í tí, og teir kunna ikki undirhalda sínar »zonir«, um alt tær geva av sær fer til Ruslands.

Rusland ber ótta fyrri, at Amerika og Ongland ætla at nokta tí skaðabótturnar, tí tey hava í kvittanum at stímbra Týskland aftur og fáa tað at liggja sum ein hóttan aftur fyri Rusland.

Eisini um víðurskiftini hjá Eysturriki eru uttanríkisráð- harrarnir ósamdir, men henda ósemjan gongur ikki so djúpt sum hon, ið stendst av Týsk- landi.

Bevin, uttanríkisráðharri Ong- lands, kom í røðu nú ein dagin fram við tí beiskleika, hann kendi av, at samráðingarnar stóðu so í botni.

Hann nevndi millum annað: »Vit liva í einari verð av neyð og ruðuleika og koma saman til samráðingar við stórtíknari rammu og fáa púra einki av skafti«.

Nógv stendur um at hesir menn koma til eitt úrslit. Endar alt í ósemju og misáliti, tá eru vit longri burturi frá at finna fram til ein loysning av hesum europæiska probleminum enn fyrr. Báðir partar fara tá iva- leyst at byggja upp stóðir hvør í sínum egna hersetingarumráði, og ójavnin millum eystan og vestan verður tá hvassari enn áður.

Føroyingafelag

Í Føroyum hevur sent út ávikjan til landsmenn og biður teir verða við at átala ta samtykt um upp- skot til tingingargrundarlag við Danir um stjórnarskipanarmálið, sum Løgtingið 21. mars í ár legði frá sær. Teir siga seg byggja á fólkaatkvøðuna, ið loysti Føroyar úr donskum ríkisfelagsskapi.

Eru hetta boð um ófrið, nú øll høvdu vónir um, at Ting okkara kanska kundi komið til eitt felags úrslit? Tað sýnist so. Og tað sýn- ist, at hesir loysingarmenn ikki rokna við lögtingsvalginum, sum var eitt stjórnaðval og gav Løg- tinginum heimild til at færa til samráðingar aftur við Danir. Nú stendur alt um, hvussu mergjaðir Tingmenn eru, og um teir fara at lúta fyri hóttum frá einstøkum monnum, sum ikki umboða fólkið men bert ætla at skapa ósing.

Tað er at vóna, at fólksins um- boðsmenn kenna skyldu sína og ikki koma okkara landi út í eitt klandursstríð og ófrið, sum nú í hesum vágaligu tíðum fer at verða til niðurbótningar og stóran skaða.

En Pige

søges til 1. juni.

Fru VALDEMAR LÜTZEN